

Симеон Василев е дългогодишен преподавател по журналистика, бил е кореспондент на БНТ в Берлин, програмен директор на Канал 1 и директор „Информация“ в БНТ, един от създателите на тв „Европа“. Автор е на тв поредицата „Световният гамбит“, на много филми и книги, последната от които – „Дописки от хаоса на времето“, е посветена на кореспондентската журналистика.

– Г-н Василев, какъв би бил светът без нормални медии – свят, в който всички ще разчитат на жълти сайтове, на пропагандни медии и социални мрежи?

– Светът без свободни медии и журналистика? Тази картина ще е много мрачна и робска гледка към „края на историята и последния човек“. Мога да си я представя само така, както я е описал Ерик Артър Блеър, известен на света като Джордж Оруел – кореспондент на „Обзървър“ и журналист в Би Би Си, но най-вече автор на „1984“ и на „Фермата на животните“.

В момента преживяваме пандемия и инфодемия. Коронавирусът броди като призрак из света и заедно с него и вирусът на дезинформация. Те мутират. Медицината и науката със сигурност ще се справят с коронавируса, докато не се появи ново предизвикателство. Срещу инфомикроба найдобрата ваксина е качествената журналистика, която винаги е означавала достоверност и компетентен анализ. С цялата критика към медиите и лошото им „аз“ – фалшивите новини, те отново, в критичен момент,

**остават връзката
в обществото**

и заедно с медицината са от важните фактори същото това общество да не се разпадне в момент на изпитание. Този трансграничен вирус убиец удари всичко – икономика, култура, политика... но съм сигурен, че няма да преодолее свободата на информацията. Оптимист съм, защото вече се забелязва завръщането към класическите медии – печат, радио и телевизия, за сметка на социалните мрежи и

техните месинджъри

Точно те станаха главният инкубатор на фалшиви новини. Мисля, че вирусът ще принуди и социалните мрежи да осмислят отговорността си. Тази криза отново потвърди старото правило, че твърденията, разпространени в социалните мрежи, трябва да бъдат проверявани от два надеждни източника, единият от които са авторитетните класически медии, ако те, разбира се, не се отклоняват от стандартите. Старо правило като призова „мийте си ръцете“.

– Каква е опасността, ако няма медии- психози, заблуди, манипулации, конфликти?

– Опасностите са много и „дебнат отвсякъде“ – на улицата, в таблета и телевизора. Сред тях са и психози, и заблуди, и конфликти, породени от спекулации с факти и манипулации на мнения. Да сееш вируса на паниката, е също голям грях и даже престъпление. Това е и причината за началото на която и да е война в историята на човечеството. Има едно име – Филип Нйтли, автор на книгата „Първата жертва“ (The First Casualty), в която прави сравнение на статиите на военните кореспонденти за английския печат от времето на Кримската война до Виетнамската война. И от него идва крилата фраза:

“Първата жертва на войната е истината”

Единственият лек е да разказваш за събитията достоверно и простичко, както е казал Хемингуей. Има моменти, като този сега с вируса, в които медиите трябва да са безкористни и да преодолеят раздвоението си между обществената отговорност и бизнеса. Това е валидно и за науката, и за медицината, разбира се. В момента както науката, така и журналистиката са затруднени поради един очевиден факт – светът търси недвусмислено тълкуване на събития и явления. За това трябва време. Надявам се и за журналистиката да стане като в правото – дай ми фактите, за да ти дам справедливост. Т.е. дай ми фактите, за да дам истината. И днес журналистиката и медиите трябва да ни предпазят не само от фалшивите и манипулирани информации за вируси, но и от какъвто и да е „инженеринг на съгласието“.

Колко пъти журналисти са обръщали хода на историята – най-известните примери?

– О, много са. Като почнем от Тукидид, описал Пелопонеската война (431 г. пр.н.е.) и стигнем до всички горещи, студени и хибридни форми на войни, преживени от човечеството. Само нашата история на освободението от робство е резултат не толкова на саби и пушки, колкото на работата на великолепни журналисти – като Джеймс Баучер или Джанюариъс Макгахан, като Арчибалд Форбс или Немирович-Данченко и т.н. Те са блестящи примери за силата на журналистиката и класически пример за това как тя може да промени политиката, да активизира обществото, да постига мир и свобода. Може да ни изглежда банална констатация, но в историята на човечеството медиите винаги са играли важна и понякога решаваща роля във войните и конфликтите. Една журналистическа грешка

може да инфектира междудържавни връзки,

да възпали религиозни чувства, да предизвика война. Тази грешка е границата между свободния свят и затвора на откровената пропаганда, между проверената и достоверната информация, между факта и мнението за него и срещу агресивността на анонимните фалшиви новини, както наричат дезинформацията. Но медалът има и добрата страна. За медиите като „съединително средство на всички народи“ говори още в края на XIX век Стефан Бобчев, първият историк на българската журналистика. Тук не мога да се въздържа да не цитирам Йосиф Хербст: „През последната година на всесветската война немало отровни стрели се запопратиха срещу вестникаря. Чуваха се гласовете на много трезви и предвидливи люде, които велегласно заявяваха, че всичката пролята през войната кръв ще се счита залудо пролята, ако не се преобразува коренно дипломацията и вестникарството“.

Убеден съм, че обществото ще продължава да разчита на медиите и журналистиката за причините и последиците от тази криза с всичките ѝ сюжети за герои и подлеци, за възходи и падения. Искаме или не, за истината отново ще се опрем на „ежедневната история“ – журналистиката.

Петя Минкова

Източник: [168 часа](#)